

20-Sentyabr, 2026-yil

**YANGI O‘ZBEKISTONDA PREZIDENT ADMINISTRATSIYASINING
HUQUQIY MAQOMI VA DAVLAT BOSHQARUVINI MUVOFIQLASHTIRISH:
O‘ZBEKISTON VA XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI**

**ПРАВОВОЙ СТАТУС ПРЕЗИДЕНТСКОЙ АДМИНИСТРАЦИИ И
КООРДИНАЦИЯ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ В НОВОМ
УЗБЕКИСТАНЕ: ОПЫТ УЗБЕКИСТАНА И ЗАРУБЕЖНЫХ ГОСУДАРСТВ**

**THE LEGAL STATUS OF THE PRESIDENTIAL ADMINISTRATION AND
COORDINATION OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE NEW UZBEKISTAN:
THE EXPERIENCE OF UZBEKISTAN AND FOREIGN COUNTRIES**

Lutfullayeva Feruza Boboqulovna

Mustaqil izlanuvchi

flutfullayeva578@gmail.com;

Annotatsiya: *Mazkur maqolada O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasining huquqiy maqomi, davlat boshqaruvi tizimidagi o‘rni va davlat hokimiyati organlari faoliyatini muvofiqlashtirishdagi roli tadqiq etiladi. Tadqiqotning asosiy maqsadi O‘zbekiston Respublikasining 2026-yil 14-avgustdagi O‘RQ-1166-son “O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi to‘g‘risida”gi Konstitutsiyaviy qonuni asosida Prezident Administratsiyasining huquqiy maqomi, vazifalari va vakolatlarini tahlil qilish hamda ushbu institutning ayrim xorijiy davlatlardagi o‘xshash institutsional mexanizmlar bilan qiyosiy-huquqiy xususiyatlarini aniqlashdan iborat. Tadqiqotda formal-yuridik, tizimli, qiyosiy-huquqiy va funksional tahlil metodlaridan foydalanildi. Tadqiqot natijasida Prezident Administratsiyasi Prezident vakolatlarini tashkiliy, huquqiy va tahliliy jihatdan ta’minlovchi, davlat hokimiyati organlarining kelishilgan holda faoliyat yuritishi va hamkorligiga ko‘maklashuvchi hamda Prezident hujjatlari ijrosini muvofiqlashtirish va monitoring qilishga vakolatli davlat organi sifatida huquqiy jihatdan mustahkamlanganligi aniqlandi. Shuningdek, O‘zbekiston modeli Qozog‘iston, Rossiya va Fransiya tajribasi bilan qiyosiy tahlil qilinib, Prezident Administratsiyasi faoliyatida vakolatlarning aniq chegaralanishi, muvofiqlashtirish va ijro nazorati o‘rtasidagi nisbat, ochiqlik va hisobdorlik masalalariga e’tibor qaratildi.*

Kalit so‘zlar: *Prezident Administratsiyasi, davlat boshqaruvi, huquqiy maqom, davlat organi, muvofiqlashtirish, Prezident vakolatlari, ijro nazorati, davlat hokimiyati, qiyosiy-huquqiy tahlil.*

Аннотация: *В данной статье исследуются правовой статус Администрации Президента Республики Узбекистан, её место в системе государственного управления и роль в координации деятельности органов государственной власти. Основной целью исследования является анализ правового статуса, задач и полномочий*

20-Sentyabr, 2026-yil

Администрации Президента на основе Конституционного закона Республики Узбекистан № ЗРУ-1166 «Об Администрации Президента Республики Узбекистан» от 14 августа 2026 года, а также выявление сравнительно-правовых особенностей данного института в сопоставлении с аналогичными институциональными механизмами отдельных зарубежных государств. В исследовании использованы формально-юридический, системный, сравнительно-правовой и функциональный методы анализа. В результате исследования установлено, что Администрация Президента получила правовое закрепление в качестве государственного органа, обеспечивающего организационное, правовое и аналитическое сопровождение полномочий Президента, содействующего согласованной деятельности и взаимодействию органов государственной власти, а также осуществляющего координацию и мониторинг исполнения актов Президента. Кроме того, проведён сравнительный анализ узбекской модели с опытом Казахстана, России и Франции, при этом особое внимание уделено вопросам разграничения полномочий, соотношения координации и контроля за исполнением, открытости и подотчётности в деятельности Администрации Президента.

Ключевые слова: *Администрация Президента, государственное управление, правовой статус, государственный орган, координация, полномочия Президента, контроль за исполнением, государственная власть, сравнительно-правовой анализ.*

Abstract: *This article examines the legal status of the Administration of the President of the Republic of Uzbekistan, its role within the public administration system, and its role in coordinating the activities of state authorities. The main purpose of the study is to analyze the legal status, functions, and powers of the Presidential Administration based on Constitutional Law No. ZRU-1166 of the Republic of Uzbekistan “On the Administration of the President of the Republic of Uzbekistan” dated August 14, 2026, as well as to identify the comparative legal features of this institution in comparison with similar institutional mechanisms in selected foreign countries. The study employs formal-legal, systemic, comparative-legal, and functional methods of analysis. The findings demonstrate that the Presidential Administration has been legally established as a state body responsible for providing organizational, legal, and analytical support for the powers of the President, facilitating coordinated activities and cooperation among state authorities, and coordinating and monitoring the implementation of presidential acts. In addition, the Uzbek model is comparatively analyzed with the experience of Kazakhstan, Russia, and France, with particular attention paid to the delimitation of powers, the relationship between coordination and implementation control, transparency, and accountability in the activities of the Presidential Administration.*

Keywords: *Presidential Administration, public administration, legal status, state body, coordination, presidential powers, implementation control, state authority, comparative legal analysis.*

Zamonaviy davlat boshqaruvi tizimida davlat hokimiyati organlari faoliyatining samaradorligi nafaqat ularning vakolatlarini qonunchilikda aniq belgilash, balki mazkur organlar o‘rtasidagi hamkorlik va o‘zaro muvofiqlashtirish mexanizmlarining samarali tashkil etilishiga ham bog‘liq. Davlat hokimiyati tizimida turli organlarning vakolatlari o‘zaro bog‘langan sharoitda strategik qarorlarning ishlab chiqilishi, qabul qilinishi va ijrosini monitoring qilishning yaxlit mexanizmini shakllantirish alohida ahamiyat kasb etadi.

O‘zbekiston Respublikasining amaldagi Konstitutsiyasida Prezident davlat boshlig‘i sifatida e‘tirof etilgan bo‘lib, davlat hokimiyati organlarining kelishilgan holda faoliyat yuritishi va hamkorligini ta‘minlash uning konstitutsiyaviy vakolatlari qatoriga kiritilgan. Mazkur konstitutsiyaviy qoida Prezident faoliyatini tashkiliy, huquqiy va tahliliy jihatdan ta‘minlovchi alohida institutning mavjudligini taqozo etadi. Shu jihatdan Prezident Administratsiyasining huquqiy maqomini qonun darajasida belgilash davlat boshqaruvi tizimining institutsional asoslarini takomillashtirishning muhim yo‘nalishlaridan biridir.

2026-yil 14-avgustda qabul qilingan O‘RQ-1166-son “O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi to‘g‘risida”gi Konstitutsiyaviy qonun ushbu institutning huquqiy maqomini alohida qonun darajasida tartibga soldi. Mazkur qonunning qabul qilinishi Prezident Administratsiyasining davlat boshqaruvi tizimidagi o‘rnini, uning vazifalari va vakolatlarini huquqiy jihatdan aniq belgilash imkonini berdi.

Mazkur huquqiy yangilik Prezident Administratsiyasining avvalgi tashkiliy-amaliy faoliyatini konstitutsiyaviy-huquqiy jihatdan tizimlashtirish bilan bir qatorda uning davlat organlari bilan o‘zaro munosabatlaridagi vakolatlarini ham aniqlashtirishga xizmat qiladi. Shu sababli Prezident Administratsiyasining huquqiy maqomi va davlat boshqaruvini muvofiqlashtirishdagi rolini tadqiq etish nafaqat nazariy, balki amaliy ahamiyatga ham ega.

Prezident Administratsiyasi institutini tadqiq etishda davlat boshqaruvi, konstitutsiyaviy huquq, davlat hokimiyati organlari o‘rtasidagi vakolatlarni taqsimlash va ijro intizomi masalalariga bag‘ishlangan ilmiy adabiyotlar ham muhim ahamiyatga ega. Mazkur ilmiy yo‘nalishlarda davlat rahbari faoliyatini tashkiliy va tahliliy jihatdan ta‘minlovchi institutlarning davlat boshqaruvidagi o‘rni, ularning davlat organlari bilan munosabatlari hamda siyosiy-huquqiy qarorlarning ijrosini ta‘minlash mexanizmlari o‘rganilgan.

Xorijiy tajribani o‘rganish esa Prezident Administratsiyasining universal yagona modeli mavjud emasligini ko‘rsatadi. Turli davlatlarda davlat rahbari faoliyatini ta‘minlovchi apparatlarning nomi, huquqiy maqomi, vakolatlari va davlat boshqaruvi tizimidagi o‘rni konstitutsiyaviy tuzumga qarab farqlanadi. Masalan, Qozog‘iston va Rossiyada Prezident Administratsiyasi Prezident vakolatlarini amalga oshirishni tashkiliy jihatdan ta‘minlash, axborot-tahliliy faoliyatni amalga oshirish va Prezident qarorlari ijrosini nazorat qilish bilan bog‘liq funksiyalarni bajaradi. Fransiya modelida esa Prezident va Hukumat vakolatlari o‘rtasidagi konstitutsiyaviy taqsimot boshqacha shakllanganligi sababli Prezident faoliyatini ta‘minlash mexanizmlarining huquqiy tabiati ham o‘ziga xosdir.

Shu bilan birga, O‘zbekiston Respublikasida Prezident Administratsiyasining aynan 2026-yildagi yangi konstitutsiyaviy-huquqiy maqomi hali yetarlicha ilmiy tadqiq etilmagan yangi institut sifatida namoyon bo‘lmoqda. Shu sababli mazkur maqolada normativ-huquqiy

tahlil bilan bir qatorda qiyosiy-huquqiy yondashuvdan foydalanish ushbu institutning o‘ziga xos xususiyatlarini aniqlash imkonini beradi.

Tadqiqotning metodologik asosini formal-yuridik, tizimli, qiyosiy-huquqiy va funksional tahlil metodlari tashkil etadi. Formal-yuridik metod orqali Prezident Administratsiyasining huquqiy maqomi, vazifalari va vakolatlari amaldagi konstitutsiyaviy qonunchilik asosida tahlil qilindi. Tizimli metod Prezident Administratsiyasining Prezident, Vazirlar Mahkamasi, davlat hokimiyati organlari va boshqa davlat tashkilotlari bilan o‘zaro munosabatlarini davlat boshqaruvi tizimining yaxlit elementi sifatida o‘rganish imkonini berdi. Qiyosiy-huquqiy metod yordamida O‘zbekiston modeli Qozog‘iston, Rossiya va Fransiyadagi davlat rahbari faoliyatini ta‘minlashning institutsional mexanizmlari bilan taqqoslandi. Funksional tahlil orqali esa Prezident Administratsiyasining tashkiliy, huquqiy, tahliliy, muvofiqlashtiruvchi va monitoring funksiyalarining mazmuni ochib berildi.

Tadqiqotning obyekti Prezident Administratsiyasining davlat boshqaruvi tizimidagi faoliyati hisoblanadi. Tadqiqot predmeti esa Administratsiyaning huquqiy maqomi, vakolatlari, davlat organlari bilan o‘zaro munosabatlari hamda davlat boshqaruvini muvofiqlashtirishdagi funksiyalaridan iborat.

Tadqiqot natijalari Prezident Administratsiyasining huquqiy maqomi 2026-yilgi Konstitutsiyaviy qonun bilan yangi bosqichga ko‘tarilganligini ko‘rsatadi. Mazkur qonunda Administratsiya davlat hokimiyati organlarining kelishilgan holda faoliyat yuritishi va hamkorligini ta‘minlashga ko‘maklashadigan hamda Prezident vakolatlarini tashkiliy, huquqiy va tahliliy jihatdan ta‘minlaydigan davlat organi sifatida belgilangan.

Bu norma Prezident Administratsiyasining huquqiy tabiatini tushunishda muhim ahamiyatga ega. Chunki Administratsiya faqat Prezident huzuridagi texnik yoki ma‘muriy apparat sifatida emas, balki qonun bilan belgilangan vakolatlarga ega bo‘lgan davlat organi sifatida shakllantirilgan. Uning faoliyati Prezident vakolatlarini amalga oshirishni ta‘minlash bilan bir qatorda davlat hokimiyati organlari o‘rtasidagi hamkorlikni muvofiqlashtirishga qaratilgan.

Prezident Administratsiyasining davlat boshqaruvidagi muhim funksiyalaridan biri Prezident hujjatlari va topshiriqlari ijrosini muvofiqlashtirish hamda ularning bajarilishini monitoring qilishdan iborat. Mazkur mexanizm davlat boshqaruvida qabul qilingan qarorlarning amaliy natijaga aylanishini ta‘minlashga qaratilgan institutsional vosita sifatida qaralishi mumkin. Bunda Administratsiya davlat organlari tomonidan amalga oshirilayotgan ishlar to‘g‘risidagi ma‘lumotlarni tahlil qilish, mavjud muammolarni aniqlash va Prezidentga tegishli takliflar kiritish orqali boshqaruv jarayonining tahliliy komponentini ta‘minlaydi.

Prezident Administratsiyasining yana bir muhim jihati uning tashkiliy va huquqiy ta‘minot funksiyasidir. Prezident tomonidan amalga oshiriladigan konstitutsiyaviy vakolatlarning samaradorligi ko‘p jihatdan ularni amalga oshirish uchun zarur bo‘lgan huquqiy, tashkiliy va axborot-tahliliy mexanizmlarning mavjudligiga bog‘liq. Shu nuqtayi nazardan Administratsiya Prezident faoliyatini bevosita amalga oshiruvchi organ emas, balki ushbu faoliyatni zarur tashkiliy, huquqiy va tahliliy vositalar bilan ta‘minlovchi institut sifatida namoyon bo‘ladi.

Qonunda Administratsiya faoliyatining asosiy prinsiplari ham belgilangan bo‘lib, ular qatorida Konstitutsiya va qonunlarning ustunligi, inson huquq va erkinliklarining ustuvorligi, xolislik, ochiqlik va shaffoflik kabi prinsiplarning mavjudligi ushbu institut faoliyatining huquqiy chegaralarini belgilashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Prezident Administratsiyasining davlat boshqaruvini muvofiqlashtirishdagi o‘rnini xorijiy davlatlar tajribasi bilan qiyoslash uning funksional xususiyatlarini yanada aniqroq ko‘rsatadi. Qozog‘iston tajribasida Prezident Administratsiyasi Prezident vakolatlarini amalga oshirishni tashkiliy jihatdan ta‘minlash, davlatdagi ijtimoiy-siyosiy va iqtisodiy jarayonlar haqida Prezidentni axborot bilan ta‘minlash hamda Prezident qarorlari ijrosini ta‘minlash bilan bog‘liq vazifalarni bajaradi. Ushbu jihatlar O‘zbekiston Prezident Administratsiyasining yangi huquqiy maqomida belgilangan vazifalar bilan funksional jihatdan yaqinlik kasb etadi.

Rossiya Federatsiyasida Prezident Administratsiyasi tarkibida turli yo‘nalishlarga ixtisoslashgan bo‘linmalar mavjud bo‘lib, ular orasida davlat-huquqiy masalalar, ichki va tashqi siyosat, nazorat hamda kadrlar masalalari bilan shug‘ullanuvchi tuzilmalar mavjud. Mazkur tajriba Prezident Administratsiyasi faoliyatida funksional ixtisoslashuvning ahamiyatini ko‘rsatadi.

Fransiya tajribasi esa boshqa huquqiy modelni namoyon etadi. Fransiya Konstitutsiyasida Prezident va Hukumat o‘rtasidagi vakolatlar aniq taqsimlangan bo‘lib, Hukumat davlat siyosatini belgilash va amalga oshirishda, Bosh vazir esa Hukumat faoliyatiga rahbarlik qilishda muhim vakolatlarga ega. Shu sababli Fransiya tajribasi davlat rahbari apparati faoliyatini o‘rganishda Prezident instituti bilan Hukumat faoliyati o‘rtasidagi funksional chegaralarni aniq belgilash muhimligini ko‘rsatadi.

O‘zbekiston tajribasining muhim jihati shundaki, Prezident Administratsiyasining huquqiy maqomi maxsus Konstitutsiyaviy qonun bilan tartibga solingan. Bu esa mazkur institutning davlat boshqaruvi tizimidagi o‘rnini huquqiy jihatdan aniqlashtirish imkonini beradi. Shu bilan birga, Administratsiyaning muvofiqlashtirish vakolatlarini davlat boshqaruvining boshqa subyektlari vakolatlari bilan uyg‘unlashtirish masalasi alohida ahamiyatga ega.

Muvofiqlashtirish tushunchasi bevosita boshqarish tushunchasidan farqlanishi lozim. Muvofiqlashtirish turli davlat organlari faoliyatining yagona strategik maqsadlarga yo‘naltirilishini ta‘minlashni anglatrsa, bevosita boshqarish muayyan davlat organining o‘z vakolati doirasida boshqaruv qarorlarini qabul qilishi va amalga oshirishini anglatadi. Shu jihatdan Prezident Administratsiyasining davlat organlari faoliyatini muvofiqlashtirishdagi vakolatlari boshqa davlat organlarining konstitutsiyaviy va qonuniy vakolatlarini almashtirmasligi kerak.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, Prezident Administratsiyasi faoliyatining samaradorligi uchta o‘zaro bog‘liq komponent — huquqiy ta‘minot, tahliliy ta‘minot va ijro monitoringining uyg‘unligiga bog‘liq. Huquqiy ta‘minot Prezident qarorlarining qonunchilikka muvofiqligini ta‘minlashga xizmat qilsa, tahliliy ta‘minot qaror qabul qilish uchun zarur axborot va ilmiy-amaliy asoslarni shakllantiradi. Ijro monitoringi esa qabul

qilingan qarorlarning amalda bajarilishini kuzatish va aniqlangan muammolar bo‘yicha tegishli choralarni ishlab chiqishga imkon beradi.

Shu nuqtayi nazardan Prezident Administratsiyasining davlat boshqaruvidagi faoliyatini “tahlil qilish — taklif ishlab chiqish — qaror qabul qilinishini tashkiliy-huquqiy jihatdan ta’minlash — ijroni muvofiqlashtirish — monitoring qilish — natijalarni tahlil qilish” ketma-ketligida ko‘rish mumkin. Mazkur yondashuv davlat boshqaruvida qaror qabul qilish va uning ijrosi o‘rtasidagi uzviy bog‘liqlikni ta’minlashga xizmat qiladi.

Prezident Administratsiyasining davlat boshqaruvidagi asosiy ahamiyati uning Prezident faoliyatini ta’minlash bilan cheklanmasdan, Prezident hujjatlari ijrosini muvofiqlashtirish, monitoring qilish, davlat organlari faoliyati haqida tahliliy ma’lumotlarni shakllantirish va boshqaruv qarorlarini tayyorlash jarayoniga huquqiy-tashkiliy ko‘mak ko‘rsatishida namoyon bo‘ladi.

Xorijiy davlatlar tajribasining qiyosiy tahlili Prezident faoliyatini ta’minlovchi institutlarning huquqiy maqomi va vakolatlari davlatlarning konstitutsiyaviy tuzilishi hamda davlat boshqaruvi modeliga qarab farqlanishini ko‘rsatadi. Qozog‘iston va Rossiya tajribasida Prezident Administratsiyasi Prezident faoliyatini tashkiliy va axborot-tahliliy jihatdan ta’minlash hamda ijro nazoratida faol ishtirok etsa, Fransiya tajribasi Prezident va Hukumat vakolatlari o‘rtasidagi funksional chegaralarning ahamiyatini ko‘rsatadi.

O‘zbekiston uchun Prezident Administratsiyasining keyingi institutsional rivojlanishida uning muvofiqlashtiruvchi vakolatlari bilan boshqa davlat organlarining konstitutsiyaviy vakolatlari o‘rtasidagi chegaralarni aniq saqlash, qarorlar ijrosini monitoring qilishning samarali mexanizmlarini rivojlantirish, tahliliy faoliyat sifatini oshirish, ochiqlik va shaffoflik prinsiplarini amaliy jihatdan ta’minlash muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, Prezident Administratsiyasining huquqiy maqomining Konstitutsiyaviy qonun darajasida belgilanishi O‘zbekistonda davlat boshqaruvini institutsional takomillashtirishning yangi bosqichini ifodalovchi muhim huquqiy qadam sifatida baholanishi mumkin.

FOYDALANILGAN MANBALAR:

O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. Yangi tahrir, 2023-yil 30-aprel.

O‘zbekiston Respublikasining 2026-yil 14-avgustdagi O‘RQ-1166-son “O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi to‘g‘risida”gi Konstitutsiyaviy qonuni.

OECD. OECD Public Governance Reviews: Uzbekistan. Paris: OECD Publishing, 2024.

Constitution of the French Republic, 1958.

Qozog‘iston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi faoliyatiga oid normativ-huquqiy hujjatlar.

Rossiya Federatsiyasi Prezidenti Administratsiyasi faoliyatiga oid normativ-huquqiy hujjatlar.